

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 22, 2023

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:978](#) 27-06-2023

Overleggen stukken en foto's bij laatste woord.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:975](#) 27-06-2023

Bewijsuitsluiting in verband met doorzoeking zonder redelijk vermoeden van schuld.

RECHTSPRAAK

Bewijsuitsluiting in verband met doorzoeking zonder redelijk vermoeden van schuld.

Bewijsuitsluiting in verband met doorzoeking zonder redelijk vermoeden van schuld.

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie medeplegen van voorhanden hebben van wapens en munitie is bewezen verklaard, over de verwerping door het hof van het verweer dat strekt tot bewijsuitsluiting.

Het hof heeft ten aanzien van het genoemde verweer overwogen dat het hof het verweer strekkende tot bewijsuitsluiting verwerpt. Ook indien er met de verdediging van uit moet worden gegaan dat zich met betrekking tot de doorzoeking van de personenauto een vormverzuim heeft voorgedaan in die zin dat deze doorzoeking zonder een redelijk vermoeden van schuld heeft plaatsgevonden, zou het hof niet tot bewijsuitsluiting zijn overgegaan. Het aannemen van het door de verdediging gestelde verzuim en de aanname dat de verdachte zou zijn getroffen in een belang dat de geschonden norm beschermt, zou betekenen dat de verdachte is geschonden in een belang dat het in artikel 8 EVRM gegarandeerde recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer beoogt te beschermen. Een zodanige inbreuk levert echter niet zonder meer ook een inbreuk op de in artikel 6 EVRM vervatte waarborg van een eerlijk proces op. Aan niet gerechtvaardigde inbreuken op artikel 8 EVRM behoeft dan ook in de regel niet het rechtsgevolg van bewijsuitsluiting te worden verbonden, mits het recht van de verdachte op een eerlijk proces zoals bedoeld in artikel 6 EVRM wordt gewaarborgd. Dat verdachtes recht op een eerlijk proces in deze is geschonden is niet aan de orde, dus bewijsuitsluiting evenmin. Ook strafvermindering is niet aan de orde, aangezien niet is gebleken dat verdachte door het gestelde verzuim in enige mate daadwerkelijk nadeel heeft geleden dat door middel van strafvermindering kan worden gecompenseerd.

Aan de enkele stelling van de raadvrouw dat een onrechtmatige doorzoeking tot de conclusie zou leiden dat er sprake is van détournement de pouvoir, gaat het hof als onvoldoende

onderbouwd voorbij.

De Hoge Raad overweegt dat het in ECLI:NL:HR:2020:1889 onder meer het volgende overwogen heeft over de gevallen waarin op grond van artikel 359a Sv bewijsuitsluiting aan de orde kan zijn.

De Hoge Raad heeft in ECLI:NL:HR:2013:BY5321 drie categorieën van gevallen onderscheiden waarin bewijsuitsluiting als rechtsgevolg kan worden verbonden aan een vormverzuim als bedoeld in artikel 359a Sv. Allereerst gaat het om gevallen waarin het uitsluiten van bepaalde resultaten van het opsporingsonderzoek van het gebruik voor het bewijs, noodzakelijk is om een schending van artikel 6 EVRM te voorkomen. Deze categorie blijft onverkort bestaan. De Hoge Raad komt wel tot een wijziging met betrekking tot de twee andere categorieën van gevallen die zijn benoemd in ECLI:NL:HR:2013:BY5321. Daarin gaat het om de volgende gevallen waarin bewijsuitsluiting aan de orde kan zijn:

- ‘gevallen waarin het recht van de verdachte op een eerlijk proces in de zin van art. 6 EVRM niet (rechtstreeks) aan de orde is, maar sprake is van een ander belangrijk (strafvorderlijk) voorschrift of rechtsbeginsel dat in aanzienlijke mate is geschonden’ en ‘toepassing van bewijsuitsluiting noodzakelijk (kan) worden geacht als middel om toekomstige vergelijkbare vormverzuimen die onrechtmatige bewijsgaring tot gevolg hebben te voorkomen en een krachtige stimulans te laten bestaan tot handelen in overeenstemming met de voorgeschreven norm’, alsmede

- ‘de – zeer uitzonderlijke – situatie (waarin het verzekeren van het recht op een eerlijk proces in de zin van art. 6 EVRM de rechter niet noopt tot toepassing van bewijsuitsluiting en evenmin sprake is van een op zichzelf reeds zeer ingrijpende inbreuk op een grondrecht van de verdachte, maar) waarin het desbetreffende vormverzuim naar uit objectieve gegevens blijkt zozeer bij herhaling voorkomt dat zijn structureel karakter vaststaat en de verantwoordelijke autoriteiten zich, vanaf het moment waarop dit structurele verzuim hun bekend moet zijn geweest, onvoldoende inspanningen hebben getoond om overtredingen van het desbetreffende voorschrift te voorkomen’.

In ECLI:NL:HR:2013:BY5321 kent elk van die twee categorieën een afzonderlijk beoordelingskader, met ook specifiek daaraan verbonden eisen met betrekking tot het stellen en onderbouwen van de voor de beoordeling relevante omstandigheden. De Hoge Raad is nu van oordeel dat kan worden volstaan met het navolgende gemeenschappelijke, meer globale beoordelingskader, omdat deze twee categorieën in de praktijk niet steeds goed te scheiden zijn en toepassing daarvan als te complex wordt ervaren.

Dit gemeenschappelijke beoordelingskader ziet op gevallen waarin sprake is van een

vormverzuim waarbij het recht van de verdachte op een eerlijk proces in de zin van artikel 6 EVRM niet (rechtstreeks) aan de orde is, maar waarbij het gaat om de schending van een ander strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel. In die gevallen geldt als belangrijk uitgangspunt dat de omstandigheid dat de verkrijging van onderzoeksresultaten gepaard is gegaan met een vormverzuim dat betrekking heeft op een ander strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel dan het recht op een eerlijk proces, niet eraan in de weg staat dat die resultaten voor het bewijs van het ten laste gelegde feit worden gebruikt. Is echter sprake van een ernstige schending van een strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel, dan kan onder omstandigheden toepassing van bewijsuitsluiting noodzakelijk worden geacht als rechtsstatelijke waarborg en als middel om met de opsporing en vervolging belaste ambtenaren te weerhouden van onrechtmatig optreden en daarmee als middel om te voorkomen dat vergelijkbare vormverzuimen in de toekomst zullen plaatsvinden. Of daartoe grond bestaat, beoordeelt de rechter aan de hand van de in artikel 359a lid 2 Sv genoemde beoordelingsfactoren en met inachtneming van het uitgangspunt van subsidiariteit. In het bijzonder dient de rechter te beoordelen of het vormverzuim zodanig ernstig is dat niet met strafvermindering kan worden volstaan, maar bewijsuitsluiting gerechtvaardigd is. Daarbij moet acht worden geslagen op de negatieve effecten die aan bewijsuitsluiting zijn verbonden, gelet op de zwaarwegende belangen van waarheidsvinding, van de vervolging en berechting van (mogelijk zeer ernstige) strafbare feiten, en in voorkomend geval van de rechten van slachtoffers. Voor het bepalen van de ernst van het vormverzuim kan mede betekenis toekomen aan het verwijt dat aan politie en justitie kan worden gemaakt en aan de omstandigheid dat een vormverzuim zich bij herhaling blijkt voor te doen, maar ook aan de omstandigheid dat door politie en justitie al maatregelen zijn getroffen om (verdere) herhaling tegen te gaan.

De Hoge Raad overweegt dat het oordeel van het hof erop neerkomt dat, ook als ervan wordt uitgegaan dat het door de verdediging gestelde vormverzuim bij de doorzoeking van de auto zich heeft voorgedaan, daarvan niet het gevolg is dat het recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 EVRM is geschonden, en ook niet dat sprake is van een zodanig ernstige schending van een ander strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel dan het recht op een eerlijk proces – waaronder het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer als bedoeld in artikel 8 EVRM – dat bewijsuitsluiting noodzakelijk is. De Hoge Raad oordeelt dat dat oordeel, gelet op wat hetgeen is vooropgesteld, niet van een onjuiste rechtsopvatting getuigt. Dat oordeel is evenmin – in het licht van wat is aangevoerd door de verdediging – onbegrijpelijk. Daarbij betreft de Hoge Raad dat het hof heeft vastgesteld dat niet is gebleken dat de verdachte door het gestelde verzuim in enige mate daadwerkelijk nadeel heeft geleden en heeft geoordeeld dat de enkele stelling dat een onrechtmatige doorzoeking tot de conclusie zou leiden dat er sprake is van détournement de pouvoir, onvoldoende onderbouwd is.

J.H.J. Verbaan, juni 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 27-06-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:975

Zaaknummer: 21/03255

Rechters: J. de Hulu, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: S.J. van der Woude

Wetsartikelen: 359a Sv, 6 EVRM en 8 EVRM

RECHTSPRAAK

Overleggen stukken en foto's bij laatste woord.

Overleggen stukken en foto's bij laatste woord.

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie mishandeling, terwijl het misdrijf wordt gepleegd tegen een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, is bewezen verklaard, over de beslissing van het hof om het overleggen van stukken en kleurenfoto's door de verdachte bij het laatste woord niet toe te staan.

Het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep houdt onder meer in dat aan de verdachte het recht wordt gelaten het laatste te spreken. De verdachte deelt –zakelijk weergegeven – mede:

'(...) Voorts wil ik nog enkele stukken indienen en wil ik deze stukken aan het dossier toe laten voegen. Eén stuk dient om al hetgeen gevraagd en geëist opnieuw te eisen en te vragen in verband met een cassatie. Ik wil dit indienen om juridisch sterk te staan. Ook wil ik kleurfoto's toevoegen aan het dossier ter verduidelijking van de afstanden en de toestand ter plaatse.'

De voorzitter onderbreekt het onderzoek voor het houden van beraad. De voorzitter hervat het onderzoek en deelt mede dat verdachte te laat is met het overleggen van nieuwe stukken.

De Hoge Raad overweegt dat op grond van artikel 414 lid 1 tweede volzin Sv de advocaat-generaal bij het ressortsparket en de verdachte bevoegd zijn voor of bij de behandeling van een zaak in hoger beroep nieuwe bescheiden of stukken van overtuiging over te leggen. De uitoefening van die bevoegdheid kan in voorkomende gevallen door de rechter worden getoetst aan de eisen die voortvloeien uit de beginselen van een behoorlijke procesorde. Een algemene regel daarover valt niet te geven. Van geval tot geval zal dus moeten worden beoordeeld of aan die eisen is voldaan. Daarbij komt onder meer betekenis toe aan de (belastende dan wel ontlastende) aard van de over te leggen bescheiden of stukken en, als het gaat om belastende bescheiden of stukken, aan de (al dan niet complexe) aard van de te berechten zaak en het stadium waarin de procedure zich bevindt. Als de rechter van oordeel is

dat de beginselen van een goede procesorde zich ertegen verzetten dat nieuwe bescheiden of stukken van overtuiging worden overgelegd en dat die overlegging daarom niet kan worden toegestaan, zal de rechter deze beslissing moeten motiveren (vgl. ECLI:NL:HR:2021:1503).

De Hoge Raad oordeelt dat het hof bij de beslissing om het overleggen van de stukken en de foto's tijdens het laatste woord van de verdachte niet toe te staan, slechts het moment waarop het verzoek is gedaan in aanmerking heeft genomen. Het hof heeft daarmee, gelet op hetgeen is vooropgesteld, zijn beslissing ontoereikend gemotiveerd.

J.H.J. Verbaan, juni 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 27-06-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:978

Zaaknummer: 21/03964

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borgers en T.B. Trotman

Advocaten: J. Kuijper

Wetsartikelen: 414 Sv, 311 lid 4 Sv, 300 Sr en 304Sr